

Uzasadnienie

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478), uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

Propozycja uznania obszaru za rezerwat przyrody „Las Dębogórski” zgłoszona została jako wspólna inicjatywa Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie, w ramach inicjatywy „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych”. Propozycja utworzenia rezerwatu „Las Dębogórski” została przedstawiona już w 2006 r. w waloryzacji przyrodniczej gminy Widuchowa sporządzonej przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie (tamże pod nazwą „Widuchowskie Góry”). Wówczas przedmiot i cel ochrony sformułowano: *Zachowanie ekosystemu leśnego z dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi i bogatą florą*. W dniu 18.07.2024 roku, podczas wspólnej lustracji terenowej z przedstawicielami RDOŚ Szczecin, RDLP Szczecin oraz Nadleśnictwa Gryfino ustalono zasięg przestrzenny proponowanego rezerwatu.

Rezerwat obejmuje kompleks starych lasów w obrębie wysoczyzny morenowej położonych na zachód od miejscowości Dębogóra w zasięgu obszarów Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 oraz Dolina Dolnej Odry PLB320003. W projektowanym obszarze stwierdzono siedliska przyrodnicze: 91EO łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe (siedlisko priorytetowe), 9160 grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) oraz grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*). Siedliska te stanowią przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037. Wiele płatów ww. siedlisk jest doskonale wykształconych zarówno w aspekcie jakości flory jak i struktury. Osobliwością przyrodniczą obiektu jest występowanie grądów w strefie przejściowej (wysunięta wzdłuż doliny Odry północna granica zasięgu siedliska 9170) objawiające się między innymi naturalnym podrostem klonu polnego, widocznym regresem buka oraz zwiększonym udziałem gatunków typowych dla muraw kserotermicznych i ciepłolubnych grądów. Występują tu także ponadprzeciętne zasoby martwego drewna oraz okazałych drzew biocenotycznych. Na terenie rezerwatu rozpoznano liczną reprezentację cennej mykoflory (Domian 2024), w tym: jeden gatunek chroniony - błyskoperek podkorowy *Inonotus obliquus* (OG cz, R) i wiele gatunków z Czerwonej listy grzybów wielkoowocnikowych (Wojewoda, Ławrynówicz 2006): suchogłówka korowa *Phleogena fagina* (E), różnoperek dwuwarstwowy *Abortiporus biennis* (E), woszczyniczka obrzeżona *Gelatoporia pannocincta* (E), zmiennoperek szklisty *Physisporinus vitreus* (R), kisielnica trzoneczkowa *Exidia glandulosa* (R), sinoborowik klinowotrzonowy *Cyanoboletus pulverulentus* (R), grzybolubka purchawkowata *Asterophora lycoperdoides* (R), czyrogmatwica sosnowa *Porodaedalea pini* (R), grzybówka szafranowa *Mycena crocata* (R), świecznica rozgałęsiona *Artomyces pyxidatus* (V), smolucha bukowa *Ischnoderma resinosum* (V), bocznik płucny *Pleurotus pullmonarius* (V).

Powyższe walory, wyłączenie od dłuższego czasu z gospodarki leśnej oraz położenie w obrębie większego kompleksu leśnego wskazują ten obszar jako potencjalne refugium dla gatunków puszczańskich, w tym brioflory, mycoflory oraz entomofauny.

Powyższe uwarunkowania stały się podstawą klasyfikacji rezerwatu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), do rodzaju rezerwatów: Leśny (L). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Fitocenotyczny (PFi), podtyp –

zbiorowisk leśnych (zl). Ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Leśny i borowy (EL), podtyp – lasów nizinnych (lni).

Według Ewidencji Gruntów i Budynków rezerwat swoim zasięgiem obejmuje działki ewidencyjne nr: 414 (część), 417 (część), 412 (część), 413 (część), obręb ewidencyjny Dębogóra, gmina Widuchowa, własności Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Gryfino na lata 2017-2026 do rezerwatu przynależą następujące wydzielenia leśnictwa Pniewo:

Lp.	Adres leśny	Nr działki ewidencyjnej, obręb Dębogóra, gm. Widuchowa	Powierzchnia ha
1.	413c (część)	413	2,02
2.	413g	413	1,17
3.	413f	413	4,00
4.	413h	413	3,96
5.	413i	413	1,32
6.	412j	412	0,50
7.	414d (część)	414	0,65
8.	414f	414	3,17
9.	414g	414	10,58
10.	414h	414	1,11
11.	414i	414	1,40
12.	414j	414	3,64
13.	414k	414	1,32
14.	417a	417	3,51

Projekt niniejszego zarządzenia został opracowany z uwzględnieniem Wytocznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie redagowania zarządzeń regionalnego dyrektora ochrony środowiska dotyczących rezerwatów przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynika z powierzchni poligonu opisanego współrzędnymi punktów załamania granicy rezerwatu (matematyczna suma pola powierzchni rzutu). Zgodnie z dokonanymi obliczeniami wynosi ona 39,78 ha.

W celu zabezpieczenia rezerwatu przyrody przed zagrożeniami zewnętrznymi, wyznaczono wokół obiektu otulinę o powierzchni 18,19 ha.

Nadzór nad przedmiotowym rezerwatem powierzony został Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Szczecinie.

Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki Budżetu Państwa, w zasobach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie związane z koniecznością przygotowania planu ochrony dla rezerwatu przyrody (w przeciągu pierwszych pięciu lat od uznania obiektu za rezerwat) oraz realizacji zawartych w nim działań ochronnych i oznakowania granic rezerwatu tablicami urzędowymi, regulaminowymi i informacyjnymi. Część środków na ww. prace pochodzić będzie z funduszy zewnętrznych. Zarządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów. Nie naruszy także przepisów zawartych w prawie Unii Europejskiej.

Projekt uznania obszaru za rezerwat przyrody poddano konsultacjom społecznym poprzez publikację informacji na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony

Środowiska w Szczecinie o możliwości wniesienia uwag i wniosków w terminie do dnia 16 września 2024 r. oraz publikację ww. informacji w prasie o zasięgu regionalnym (Głos Szczeciński z dnia 27 sierpnia 2024 r.).

W odniesieniu do rezerwatu przyrody „Las Dębogórski” uwagi zostały wniesione przez Klub Przyrodników oraz Fundację Psubraty. W zgłoszonej uwadze wskazano, że projektowany rezerwat Las Dębogórski jest okrojona wersją dawnego projektu rezerwatu Widuchowskie Górkę, proponowanego w waloryzacji przyrodniczej gminy Widuchowa w 2006 r., w którym szczególnym walorem przyrodniczym była świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum* (oddz. 413c), na jednym z nielicznych stanowisk w województwie. Wskazano, że drzewostan w wydzielaniu 413c został silnie zniszczony przez cięcia gniazdowe z odnowieniem sztucznym. Mimo to, zachowane między gniazdami przestoje ciepłolubnych grądów oraz świetlistej dąbrowy, pomimo rębni gniazdowej, nadal reprezentują wysokie walory przyrodnicze. Dlatego w projekcie rezerwatu należy jednak ująć całe wydzielanie 413c, mimo istnienia w nim wyciętych gniazd, dając ekosystemowi szansę na naturalną regenerację. Zaproponowano również aby opis rezerwatu uzupełnić o stwierdzone tam cenne gatunki grzybów (dane Grażyny Domian, 2024 r.): jeden gatunek chroniony - błyskoporek podkorowy *Inonotus obluquus* (OG cz, R) i wiele gatunków z Czerwonej listy grzybów wielkoowocnikowych (Wojewoda, Ławrynowicz 2006): suchogłówka korowa *Phleogena fagina* (E), różnoporek dwuwarstwowy *Abortiporus biennis* (E), woszczyneczka obrzeżona *Gelatoporia pannocincta* (E), zmiennoporek szklisty *Physisporinus vitreus* (R), kisielec trzoneczkowi *Exidia glandulosa* (R), sinoborowik klinowotrzonowy *Cyanoboletus pulverulentus* (R), grzybolubka purchawkowata *Asterophora lycoperdoides* (R), czyrogmatwica sosnowa *Porodaedalea pini* (R), grzybówka szafranowa *Mycena crocata* (R), świecznica rozgałęsiona *Artomyces pyxidatus* (V), smolucha bukowa *Ischnoderma resinotum* (V), bocznik płucny *Pleurotus pulmonarius* (V).

Wniesiona uwaga została częściowo uwzględniona. Propozycja utworzenia rezerwatu „Las Dębogórski” została przedstawiona już w 2006 r. w waloryzacji przyrodniczej gminy Widuchowa sporządzonej przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie (tamże pod nazwą „Widuchowskie Górkę”). Wówczas przedmiot i cel ochrony sformułowano: Zachowanie ekosystemu leśnego z dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi i bogatą florą. W przedmiotowym opracowaniu nie wskazano jaką część wydzielania 413c pokrywała świetlista dąbrowa niemniej szczegółowa mapa do waloryzacji gminy nie potwierdza występowania tego zbiorowiska w aktualnych granicach wydzielania 413c. W dniu 18.07.2024 roku, podczas wspólnej lustracji terenowej z przedstawicielami RDOŚ w Szczecinie, RDLP w Szczecinie oraz Nadleśnictwa Gryfino ustalono zasięg przestrzenny proponowanego rezerwatu. W ramach prac przygotowawczych przeanalizowano ponadto aktualną dokumentację w zakresie uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037. Granice projektowanego rezerwatu objęły część wydzielania 413c nie ujmując całości cennego płatu ciepłolubnego grądu nawiązującego runem do ciepłolubnych dąbrów (9170). Dokonano korekty zasięgu granicy rezerwatu o dołączenie brakującej, północnej części ww. płatu siedliska przyrodniczego. Pozostała część wydzielania 413c opisana jako siedlisko 9170 w większości odnowiona gniazdami dębowymi została włączona do granic otuliny projektowanego rezerwatu, gdzie przyszłe użytkowanie będzie wymagało uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody. W opisie rezerwatu przyrody (w zarządzeniu) uwzględniono informacje dot. cennej mykoflory.

Projekt zarządzenia zaopiniowany został pozytywnie przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody - uchwała nr 7/2024 z dnia 17 października 2024 r.

Pismem z dnia 15 listopada 2024 r., znak: DZP-WO.6200.82.2024.AB Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wniósł uwagi do przedłożonego projektu zarządzenia w zakresie załączników mapowych, tj. konieczności uszczegółowienia objaśnień źródeł map podkładowych, weryfikacji wykazu współrzędnych punktów załamania granicy rezerwatu i otuliny oraz powierzchni otuliny. Uwagi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska zostały uwzględnione, dokonano korekty załączników mapowych w projekcie zarządzenia, zweryfikowano współrzędne punktów załamania granicy rezerwatu i otuliny oraz dokonano korekty powierzchni otuliny.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), został uzgodniony z Wojewodą Zachodniopomorskim pismem z dnia 27 listopada 2024 r., znak: P-1.0522.27.2024.KD.